

Adrianna Wojciechowska, Martyna Lichaczewska-Ziemba

XXVII Międzynarodowe Warsztaty Ekonomistów Rolnych (Krasnobród, 18–21 czerwca 2023 r.)

XXVII International Workshop of Agricultural Economists (Krasnobród, 18–21 June 2023)

Coroczne Warsztaty Ekonomistów Rolnych, organizowane z inicjatywy prof. dr. hab. Bogdana Klepackiego i dr. hab. Piotra Gradziuka, prof. IRWiR PAN, to wydarzenie szczególnie wyróżniające się w kalendarzu imprez konferencyjnych, gdyż posiada już dwudziestosiedmioletnią historię. Pierwsze trzy edycje odbyły się kolejno w miejscowościach: Sitno (17–21 czerwca 1996 r.) (Gradziuk, Gradziuk 1997a), Zwierzyniec–Lwów (15–20 czerwca 1997 r.) (Gradziuk, Gradziuk 1997b) i Susiec–Lwów (14–18 czerwca 1998 r.) (Gradziuk, Gradziuk 1999), w trakcie których główną formą prezentacji wiedzy były wykłady wybitnych naukowców. Podstawowym celem Warsztatów była w tym okresie integracja środowiska ekonomistów rolnych, zwłaszcza młodych pracowników nauki, pogłębienie wiedzy ekonomicznej oraz zapoznanie się młodej kadry z doświadczeniami naukowców o uznanym dorobku, szczególnie w kwestiach pracy naukowej, dydaktyki, specyfiki pracy na uczelniach i w instytutach badawczych, jak również przy zdobywaniu awansów naukowych. Formuła pierwszych Warsztatów umożliwiła młodym pracownikom nauki poznanie ścieżki naukowej wybitnych naukowców, nie tylko dzięki wysłuchaniu wygłaszanych przez nich referatów i dyskusji merytorycznej, lecz także dzięki ich wspomnieniom o swojej drodze do sukcesu zawodowego.

Od 1999 r. Warsztaty odbywają się w Krasnobrodzie (z jednorazowym wyjątkiem w 2014 r., kiedy odbyły się w siedzibie współorganizatora: Instytutu Uprawy

---

Mgr Adrianna Wojciechowska, Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN, Zakład Modelowania Ekonomicznego, ul. Nowy Świat 72, 00-330 Warszawa, e-mail: awojciechowska@irwirpan.waw.pl, ORCID: 0000-0002-6352-8609; **mgr Martyna Lichaczewska-Ziemba**, Akademia Bialska im. Jana Pawła II, Wydział Nauk Ekonomicznych, ul. Sidorska 95/97, 21-500 Biała Podlaska, e-mail: m.lichaczewska-ziemba@dyd.akademiabialska.pl, ORCID: 0000-0002-5580-3981.

Utwór dostępny jest na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe.
[Creative Commons CC BY 4.0.](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach). Miejsce to charakteryzuje się dobrymi warunkami lokalowymi, sprzyjającą atmosferą oraz atrakcyjnym otoczeniem. Z czasem zmieniona została nieco forma Warsztatów, które coraz bardziej nabierały charakteru roboczych spotkań. Szczególnie preferowana stała się prezentacja założeń przyszłych rozpraw doktorskich lub habilitacyjnych (w tym tematyka, cel/cele, hipotezy, metodyka, przegląd literatury, wstępne wyniki badań) bądź planowanych do złożenia wniosków o projekty badawcze. Aktualnie nadal zapraszani są na Warsztaty znani ekonomiści, jednak ich udział w strukturze uczestników z czasem zmalał. Główne założenie Warsztatów w nowej i aktualnej formule to umożliwienie doktorantom/habilitantom przedstawienia założeń prac i projektów badawczych lub rezultatów badań, sprecyzowanie pytań badawczych oraz dyskusja naukowa, która ma pomóc kandydatom w doskonaleniu przygotowywanych rozpraw. Warsztaty kończy zazwyczaj wykład dotyczący metodologii badań naukowych oraz problematyki przygotowania opracowań naukowych (Rzeczowska 2000). Wykład ten jest prowadzony przez prof. Klepackiego, który skupia się na przekazaniu praktycznych aspektów wykonywania pracy naukowej, takich jak metodyka pisania prac badawczych, formułowanie hipotez naukowych, przeprowadzanie badań ankietowych i wywiadów pogłębionych. Dzięki temu uczestnicy pozyskują wskazówki i narzędzia, które mogą wykorzystać bezpośrednio w swoich badaniach. Atutem jest tu życzliwa atmosfera oraz elastyczna organizacja umożliwiająca indywidualne spotkania kadry profesorskiej z młodymi naukowcami, które sprzyjają wymianie poglądów i poszerzaniu wiedzy. Ponadto podczas Warsztatów zawsze udawało się wygospodarować czas na zwiedzenie okolicy oraz wspólny wypoczynek, który sprzyja wymianie poglądów i bliższemu wzajemnemu poznawaniu się.

Do 2015 r. głównym organizatorem Warsztatów był Instytut Nauk Rolniczych w Zamościu (od 2006 r. – Wydział Nauk Rolniczych) Akademii Rolniczej w Lublinie (od 2008 r. – Uniwersytet Przyrodniczy) oraz Wydział Ekonomiczno-Rolniczy (od 2008 r. – Wydział Nauk Ekonomicznych) Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego (SGGW) w Warszawie. Po rozwiązaniu Wydziału Nauk Rolniczych rolę współorganizatora Warsztatów przejął Zakład Modelowania Ekonomicznego Instytutu Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk (IRWiR PAN) w Warszawie. Wielokrotnie w organizację Warsztatów włączały się także Lwowski Narodowy Uniwersytet Przyrodniczy (Dubliany, Ukraina), Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy, Instytut Agrofizyki im. Bohdana Dobrzańskiego Polskiej Akademii Nauk, a od 2021 r. także Wydział Nauk Ekonomicznych Akademii Białskiej im. Jana Pawła II w Białej Podlaskiej. Patronat honorowy nad Warsztatami objęły Stowarzyszenie Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu oraz (w okresie funkcjonowania) – Komitet Ekonomiki Rolnictwa Polskiej Akademii

Nauk (KER PAN). W 2005 i 2010 r., w celu uświetnienia obchodów jubileuszu 25- i 30-lecia utworzenia Instytutu Nauk Rolniczych w Zamościu (obecnie Wydziału Nauk Rolniczych), Warsztaty połączono z wyjazdowymi sesjami KER PAN.

Warsztaty Ekonomistów Rolnych stały się renomowanym forum badaczy, ekonomistów rolnych i młodych naukowców, poświęconym zgłębianiu wiedzy z zakresu ekonomii i rolnictwa. Już od pierwszych lat organizacji Warsztatów ich celem było nie tylko poszerzenie wiedzy, lecz także wspieranie prac nad doktoratami, habilitacjami czy rozprawami profesorskimi oraz wymiana doświadczeń i poglądów w tym zakresie. Warsztaty skupiały się na różnorodnych aspektach ekonomii oraz rolnictwa, od analizy rynku i zarządzania finansowego w sektorze rolnym do zagadnień związanych ze zrównoważonym rozwojem i polityką rolną. Dzięki temu uczestnicy mieli możliwość zdobycia wszechstronnej wiedzy i nawiązania kontaktów z ekspertami ze swoich dziedzin.

Przez wiele lat Warsztaty uzyskały reputację ważnego wydarzenia naukowego, przyciągając uczestników zarówno z Polski, jak i z zagranicy. Renomowani naukowcy, profesorowie oraz eksperci pełnili często funkcję prelegentów, gdzie przedstawiali najnowsze badania i osiągnięcia, a także odgrywali rolę doradców dla młodszych kolegów i koleżanek. Niezmiennie od 27 lat Warsztaty Ekonomistów Rolnych w Krasnobrodzie stanowią ważne wydarzenie dla wszystkich zainteresowanych poruszaną tematyką. Ich sukces można przypisać starannemu doborowi tematów, wysokiemu poziomowi prelegentów oraz atmosferze sprzyjającej nauce i wymianie wiedzy. Każda kolejna edycja przyczynia się do pogłębienia wiedzy uczestników, tworzenia sieci kontaktów oraz rozwoju nowych perspektyw badawczych.

Tegoroczne XXVII Międzynarodowe Warsztaty Ekonomistów Rolnych w Krasnobrodzie odbyły się w dniach 18–21 czerwca 2023 r. Pierwszego dnia, po owocnych obradach, uczestnicy mogli podziwiać piękny krajobraz Roztocza podczas spływu kajakowego na trasie Obroc–Zwierzyniec na rzece Wieprz. Inicjatywa ta umożliwiła uczestnikom poznanie się i integrację. Podczas tegorocznego zjazdu pojawiły się osoby wielokrotnie uczestniczące w tym wydarzeniu, ale też takie, które po raz pierwszy miały okazję wziąć udział w Warsztatach.

W poniedziałek 19 czerwca oficjalne rozpoczęcie Warsztatów zaczęło się od słów przywitania organizatorów skierowanych do tegorocznych uczestników, którzy zaszczylili to wydarzenie swoją liczną obecnością. W tym roku w Warsztatach wzięło łącznie udział 41 osób, z czego 11 było z zagranicy, a dokładniej z Turcji i Ukrainy.

Przemówienia inauguracyjne wygłosili prof. dr hab. Bogdan Klepacki z Instytutu Ekonomii i Finansów SGGW oraz dr hab. Adam Czarnecki, prof. IRWiR PAN. Następnie odbyły się prezentacje związane z tematyką rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich. Prelegenci i tematy ich prezentacji były następujące:

- Kateryna Fedorova i Inna Savchenko z Instytutu Ekonomii i Prognozowania Narodowej Akademii Nauk Ukrainy (Institute for Economics and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine) przedstawiły badanie dotyczące wykorzystania Deklaracji Organizacji Narodów Zjednoczonych o Prawa Chłopów jako narzędzia ochrony rolnictwa rodzinnego w Ukrainie;
- prof. dr hab. Liubov Moldavan (z tego samego instytutu co jej poprzedniczki) omówiła negatywne konsekwencje wysoce wyspecjalizowanego rolnictwa Ukrainy dla rozwoju obszarów wiejskich tego kraju, jak również przedstawiła możliwe sposoby ich rozwiązania;
- dr Nataliya Ryvak z Instytutu Badań Regionalnych im. M.I. Dolishniego Narodowej Akademii Nauk Ukrainy (Institute of Regional Research named after M.I. Dolishniy of the National Academy of Sciences of Ukraine) zaprezentowała problematykę znaczenia procesu cyfryzacji w ramach rewolucji przemysłowej w kontekście współczesnych wyzwań w Ukrainie;
- dr Yuliia Bashynska (również ze wspomnianego powyżej instytutu) omówiła, jak branża turystyczna Ukrainy przetrwała dotychczasowy okres wojny pełnoskalowej;
- dr Nataliia Zelisko z Lwowskiego Uniwersytetu Ochrony Środowiska (Lviv National Environmental University) przygotowała prezentację na temat przedsiębiorczości ukraińskiej w czasach wojny;
- prof. dr hab. Yuriy Hubeni (również z Lwowskiego Uniwersytetu Ochrony Środowiska) omówił specyfikę rozwoju agrobiznesu w warunkach stanu wojennego.

Kolejnym prelegentem był dr Zbigniew Floriańczyk z Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego (IERiGŻ-PIB) w Warszawie, który poruszył temat wyzwań związanych z monitorowaniem Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) w kontekście projektu badawczego MEF4CAP. Następnie dr Edyta Łyżwa z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach przedstawiła wyniki badań naukowych dotyczących sektora kreatywnego. Dr hab. Tetiana Hohol, prof. IRWiR PAN, omówiła interakcję społeczeństwa obywatelskiego i administracji publicznej Ukrainy oraz dalsze zadania związane z decentralizacją władzy w tym kraju.

Po prezentacjach i przerwie obiadowej dr Vitaliy Krupin z IRWiR PAN przedstawił komparatywne badanie stanu i uwarunkowań historycznych rolnictwa w Polsce i Ukrainie.

Kolejnymi prelegentami byli mgr Kinga Jurek oraz mgr Grzegorz Rawa, oboje z Instytutu Ekonomii i Finansów SGGW, mgr Agnieszka Martynowicz z Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie oraz mgr Mateusz Śliwa z Uniwersytetu Rzeszowskiego. Poruszyli oni tematy związane z odpornością gospodarstw rolnych

na szoki gospodarcze i środowiskowe, jak również z preferencjami studentów dotyczących wyboru przedmiotów fakultatywnych oraz efektywnością instrumentów wsparcia rozwoju obszarów wiejskich w Polsce. Mgr Śliwa skoncentrował się na transformacji energetycznej w rozwoju obszarów peryferyjnych na przykładzie województwa podkarpackiego. Po prezentacjach odbyły się ćwiczenia terenowe w gospodarstwie agroturystycznym Polana (<http://polana.info.pl>), które trwały od 17:30 do 22:00.

Drugi dzień wystąpień (20 czerwca 2023 r.) rozpoczął się referatem dr hab. Karoliny Pawlak, prof. UPP, z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, która omówiła problematykę modeli równowagi ogólnej i cząstkowej w badaniach ekonomicznych. Następnie dr hab. Katarzyna Zawalińska, prof. IRWiR PAN, przedstawiła temat odporności potencjalnej versus ujawnionej rolnictwa Unii Europejskiej (UE) oraz rolę WPR w tym zakresie. Podczas kolejnego wystąpienia dr hab. Adam Wąs, prof. SGGW, z Instytutu Ekonomii i Finansów SGGW, omówił optymalizację warunków kontraktów rolnośrodowiskowych ograniczających emisję metanu w chowie bydła mlecznego z wykorzystaniem metody Discrete Choice Experiment (DCE). Dr hab. Tomasz Siudek, prof. SGGW, z Instytutu Ekonomii Finansów SGGW był kolejnym prelegentem i zaprezentował problem pomiaru i oceny zrównoważonego rozwoju lokalnego na przykładzie powiatów województwa mazowieckiego.

Po przerwie na kawę mgr Magdalena Łada z Katedry Konkurencyjności Gospodarki na Wydziale Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie omówiła potencjalny temat doktoratu dotyczący badania konkurencyjności sektora zaawansowanych technologii względem wzrostu gospodarczego. Z kolei mgr Wiktor Kupsik z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu przedstawił skutki działania Europejskiego Zielonego Ładu (EZŁ) dla konkurencyjności polskiego sektora rolno-spożywczego w handlu międzynarodowym. Następnym prelegentem był mgr Kacper Mańkowski z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, który przedstawił temat identyfikacji zmian energochłonności poszczególnych etapów produkcji agrobiznesu w wybranych krajach UE. Mgr Cihan Calikoglu z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu przedstawił zaś problematykę rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich w Denizli (Turcja) przy wsparciu programu IPARD. Natomiast mgr Umutcan Memo z tegoż uniwersytetu omówił rolę zrównoważonego wykorzystania energii w transformacji obszarów wiejskich w ramach koncepcji *smart villages*.

Do wykładów wrócono po przerwie obiadowej. Dr Julia Tsybulska z IRWiR PAN przedstawiła wyniki badań dotyczące sytuacji Ukraińców w Polsce w dobie kryzysów społeczno-gospodarczych, ze szczególnym uwzględnieniem warunków pobytu i zatrudnienia. Później dr Sergii Iaromenko z Katedry Makroekonomii i Gospodarki Żywnościowej Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu przybliżył

temat determinantów rozwoju infrastruktury turystycznej na obszarach wiejskich. Wieczorem odbyło się zwiedzanie Zamościa, a następnie uczestnicy spotkali się na kolacji-niespodziance o godzinie 20:30.

Ostatni dzień Warsztatów (21 czerwca 2023 r.) rozpoczął się wystąpieniami dotyczącymi różnych tematów z zakresu ekonomii i rolnictwa. Pierwszą prelegentką była mgr Adrianna Wojciechowska z IRWiR PAN, która przedstawiła problem wzmocnienia odporności miejskich systemów rolniczych na obszarach metropolitalnych w Polsce. Kolejną – mgr Anna Trocewicz z Akademii Białskiej im. Jana Pawła II w Białej Podlaskiej. Omówiła ona ekonomiczną efektywność inwestycji dotyczących produkcji energii ze źródeł odnawialnych na przykładzie instalacji fotowoltaicznych.

W dalszej kolejności prof. dr hab. Bogdan Klepacki przedstawił wybrane problemy metodologii badań ekonomicznych oraz omówił potencjalny algorytm przygotowania „książki profesorskiej”. Na koniec Warsztatów odbyło się podsumowanie, które poprowadzili prof. Klepacki oraz dr hab. Gradziuk.

XXVII edycja Międzynarodowych Warsztatów Ekonomistów Rolnych w Krasnobrodzie była pełna interesujących prezentacji i wystąpień dotyczących różnych aspektów ekonomii i rolnictwa. Uczestnicy mieli okazję wysłuchać referatów na temat rolnictwa w Polsce i Ukrainie, wyzwań związanych z monitorowaniem polityki rolnej, optymalizacji warunków kontraktów rolnośrodowiskowych oraz problemów związanych z rozwojem obszarów wiejskich i sektora rolno-spożywczego. Prezentacje dotyczyły również tematów społecznych i ekonomicznych związanych z sytuacją wojenną, turystyką, przedsiębiorczością i interakcją społeczeństwa obywatelskiego z administracją publiczną. Dodatkowo Warsztaty zapewniły uczestnikom możliwość udziału w aktywnościach rekreacyjnych, takich jak spływ kajakowy i zwiedzanie Zamościa. Były to intensywne dni pełne wymiany wiedzy i doświadczeń, które zapewniły uczestnikom cenne spostrzeżenia i możliwość nawiązania kontaktów z ekspertami i badaczami z różnych instytucji i krajów. Dla wszystkich uczestników Warsztatów udostępniono też poster dotyczący przedsięwzięcia współtworzonego przez IRWiR PAN i ukierunkowanego na badanie modeli biznesowych w rolnictwie wspierających poprawę jakości gleb – a mianowicie projektu SoilValues: Enhancing Soil health through Values-based business models (autorzy: dr Vitaliy Krupin, mgr Adrianna Wojciechowska, dr hab. Piotr Gradziuk, prof. IRWiR PAN, dr hab. Katarzyna Zawalińska, prof. IRWiR PAN).

Zorganizowanie XXVII Międzynarodowych Warsztatów Ekonomistów Rolnych przyniosło liczne korzyści zarówno uczestnikom, jak i środowisku naukowemu. Dzięki prezentacjom referatów, prowadzeniu dyskusji oraz wymianie doświadczeń, uczestnicy mieli okazję pogłębić swoją wiedzę, rozszerzyć zakres swoich

umiejętności i zdobyć nowe perspektywy w odniesieniu do różnych aspektów ekonomii i rolnictwa.

Jak już ogólnie wspomniano, warsztaty pełnią funkcję platformy integracyjnej, łącząc młodych naukowców z doświadczoną kadrą naukową, która cieszy się uznaniem w dziedzinie. Uczestnicy Warsztatów mają również możliwość nawiązywania kontaktów, wymiany poglądów oraz rozpoczęcia współpracy z innymi badaczami. Co więcej, Warsztaty oferują uczestnikom szansę nauki i doskonalenia metod badawczych, takich jak tworzenie prac naukowych, formułowanie hipotez, przeprowadzanie badań ankietowych czy wywiadów pogłębionych. Dzięki zetknięciu się z różnorodnymi metodykami i metodologiami badawczymi oraz praktycznymi radami doświadczonych ekspertów naukowych uczestnicy mogą rozwijać i doskonalić swoje kompetencje badawcze. Istotny jest także fakt, iż Warsztaty stanowią doskonałą okazję do nawiązywania relacji zawodowych z innymi ekonomistami rolnymi, tak wśród uczestników, jak i zaproszonych ekspertów. Prowadzi to do intensyfikacji współpracy badawczej, wymiany informacji oraz wiedzy, jak również tworzenia trwałych relacji zawodowych.

Bibliografia

- Gradziuk B., Gradziuk P. (1999). Międzynarodowe warsztaty szkoleniowe ekonomistów rolnych (15–18 czerwiec 1998, Susiec). *Zagadnienia Ekonomiki Rolnej*, 1, 87–89.
- Gradziuk B., Gradziuk P. (1997a). Warsztaty szkoleniowe ekonomistów rolnych (17–21 czerwiec 1996, Sitno). *Zagadnienia Ekonomiki Rolnej*, 1, 94–95.
- Gradziuk B., Gradziuk P. (1997b). Międzynarodowe warsztaty szkoleniowe ekonomistów rolnych (15–20 czerwiec 1997, Zwierzyniec). *Zagadnienia Ekonomiki Rolnej*, 6, 98–101.
- Rzeczkwowska M. (2000). V Warsztaty Ekonomistów Rolnych, Krasnobród 2000. *Więś i Rolnictwo*, 4, 133–135.